

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра публічного управління і проектного менеджменту**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ННІМП ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

09 вересня 2021 року, протокол № 7

Голова Вченої ради ННІМП ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

Т.Є. Рожнова

УПРАВЛІННЯ ФАНДРЕЙЗИНГОМ

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

(ВК – дисципліна вільного вибору здобувачів вищої освіти)

Рівень вищої освіти:

- другий (магістерський)
- третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: без обмежень

Спеціальність: без обмежень

Освітньо-професійна / освітньо-наукова програма: без обмежень

Київ 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління фандрейзингом» за вільним вибором здобувачів вищої освіти складена відповідно до навчальних планів освітньо-професійних / освітньо-наукових програм Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Авторка-укладачка робочої програми навчальної дисципліни:

Г. В. Бережна, к.е.н., доцентка;

доцентка кафедри публічного управління і
проектного менеджменту Навчально-наукового
інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
публічного управління і проектного менеджменту
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 01 від 09 вересня 2020 р.,
зі змінами, протокол №1 від 06 вересня 2021 р.)

Затверджено Вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 7 від 10 вересня 2020 р.,
зі змінами, протокол №7 від 09 вересня 2021 р.)

© Бережна Г.В., 2021 р.

© ДЗВО «УМО», 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній рівень, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3,0	Галузь знань: без обмежень Спеціальність: без обмежень	Вибіркова (за вибором навчального закладу)	
		Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90	Освітньо-професійна / освітньо-наукова програма: без обмежень	1-2-й	
		Семестр	
		2, 4-й	
		Лекції	
		6	
		Практичні, семінарські	
		6	
		Самостійна робота	
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)		78	
		Вид контролю	
		залік	

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

- для заочної форми навчання – 13% : 87%.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів системи знань з теорії та практики процесу залучення ресурсів на реалізацію проєктів.

Основні завдання навчальної дисципліни. Для досягнення поставленої мети у процесі вивчення дисципліни необхідно вирішити наступні завдання:

- розкрити сутність, принципи та основні поняття фандрейзингу;
- визначити особливості залучення грантів та співпраці із фондами;
- визначити найбільш прості та зручні шляхи досягнення поставлених цілей, за рахунок залучення ресурсів на реалізацію проєкту;
- здійснювати планування та будувати логічну схему проєкту в процесі залучення ресурсів від грантодавчих установ;
- оволодіти основами складання проєкту, заявки, бюджету проєкту, звітності та подяки.

В результаті вивчення курсу здобувачі вищої освіти отримають знання щодо особливостей процесу залучення грантів; методів роботи фандрайзера; етапів фандрейзингової діяльності; основних принципів складання заявки на залучення гранту; особливостей планування бюджету та ведення супровідної документації і звітності.

В результаті вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають набути загальних компетентностей:

- здатність вчитися, оволодівати новими знаннями, ініціювати дослідницько-інноваційні проєкти та автономно працювати під час їх реалізації;
- здатність презентувати результати досліджень на всіх рівнях українською та

однією з іноземних мов європейського простору;

- здатність налагоджувати навчально-наукову і міжособистісну взаємодію, співробітництво.

В процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти мають набути також певних **спеціальних (фахових, предметних) компетентностей**:

- здатність ініціювати, організовувати та керувати інноваційними проєктами на різних рівнях публічного управління та адміністрування;
- здатність планувати й організовувати роботу дослідницьких колективів з вирішення наукових і науково-освітніх завдань; навички управління інформацією;
- здатність до комунікації, взаємодії; відчуття ваги помилки;
- здатність прийняття рішень, відповідальність;
- здатність розробляти та проводити комунікативні заходи задля забезпечення громадської підтримки прийняття управлінських рішень на всіх рівнях публічного управління та адміністрування.

Основними організаційними формами вивчення навчальної дисципліни є: лекції, практичні заняття, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань та контрольні заходи.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви теми	Кількість годин			
	заочна форма			
	Усього	у тому числі		
		л.	практ.	с/р
Тема 1. Сутність, принципи та основні поняття фандрейзингу	11	2		9
Тема 2. Досвід та перспективи розвитку фандрейзингу	10			10
Тема 3. Фандрейзингова діяльність та форми її підтримки	11	2		9
Тема 4. Фонди та гранти	11		2	9
Тема 5. Планування фандрейзингової діяльності	13			13
Тема 6. Вибір стратегії та звернення	10			10
Тема 7. Бюджет та результат діяльності фандрейзингу	11	2	2	7
Тема 8. Основні методики роботи фандрайзера	13		2	11
Всього	90	6	6	78

4. ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ

Тема 1. Сутність, принципи та основні поняття фандрейзингу

Визначення фандрейзингу. Принципи фандрейзингу. Основні поняття фандрейзингу. Завдання фандрейзингу. Напрямки діяльності фандрейзингу. Суб'єкти фандрейзингу. Об'єкти фандрейзингу. Донори та способи взаємодії з ними. Класифікація донорів. Мотиви донорства. Вибір потенційних донорів. Основний цикл роботи з донорами. Участь волонтерів у фандрейзинговій діяльності. Правила успішного фандрейзингу. Причини невдалого фандрейзингу.

Рекомендовані джерела інформації: [1; 3].

Тема 2. Досвід та перспективи розвитку фандрейзингу

Історія розвитку фандрейзингу в Україні. Досвід фандрейзингових організацій у закордонних країнах. Використання ІТ-технологій. Використання PR-технологій. Перспективи розвитку фандрейзингу в Україні. Використання нових інструментів фандрейзингу.

Рекомендовані джерела інформації: [2; 3].

Тема 3. Фандрейзингова діяльність та форми її підтримки

Нормативно-правові основи фандрейзингу. Фандрейзинг як основа розвитку некомерційних та громадських організацій. Види ресурсів, необхідних для розвитку фандрейзингової діяльності. Додаткові джерела фінансування фандрейзингової діяльності. Можливі форми підтримки. Благодійні організації. Філантропія. Меценатство. Спонсорство. Інструменти фандрейзингу.

Рекомендовані джерела інформації: [3; 4].

Тема 4. Фонди та гранти

Визначення фонду. Види фондів в Україні. Зарубіжні фонди. Вибір фонду. Сутність поняття «грант» відповідно до чинного законодавства України. Класифікація грантів. Грантодавчі установи. Пошук гранту. Інтернет-ресурси, інститути, наукові центри як інформаційні джерела на пошук грантів.

Рекомендовані джерела інформації: [1; 3].

Тема 5. Планування фандрейзингової діяльності

Модель планування фандрейзингу. Концепція проєкту. Визначення проблем і потреб. Визначення цільової групи проєкту. Визначення шляхів розв'язання проблем. Мета та завдання проєкту. Визначення методів та етапів досягнення мети і завдань проєкту. Визначення очікуваних результатів. Вибір показників роботи. Визначення ресурсів проєкту. Логічна схема проєкту. Часові рамки проєкту. План реалізації. Інструменти оцінки проєктів.

Рекомендовані джерела інформації: [2; 3; 4].

Тема 6. Вибір стратегії та звернення

Вироблення стратегії фандрейзингу. Пошук джерел коштів, їх визначення, визначення їх потенціалу. Вивчення можливостей підтримки власної ідеї. Спонсорський пакет. Звернення. Типи заявок. Заявка-запит. Повна заявка та її структура. Супровідна документація: автобіографія, резюме, супровідний та рекомендаційний листи тощо.

Рекомендовані джерела інформації: [1; 3; 4].

Тема 7. Бюджет та результат діяльності фандрейзингу

Складання бюджету проєкту. Види звітності. Результат фандрейзингової компанії. Подяка. Види подяки. Заходи, спрямовані на подяку донору. Розвиток проєкту після закінчення фінансування. Моніторинг та оцінювання.

Рекомендовані джерела інформації: [2; 3].

Тема 8. Основні методики роботи фандрайзера

Менеджмент орієнтований на результат. Корпоративний фандрейзинг. Методики фінансової діяльності з державними установами та місцевого самоврядування. Приватні пожертви. Методика роботи з бізнес-структурами.

Рекомендовані джерела інформації: [3; 4].

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№	Назва теми	Зміст	Год.
1	Тема 1. Сутність, принципи та основні поняття фандрейзингу	Визначити сутність категорії «фандрейзинг» та суміжних понять. Охарактеризувати напрямки застосування та завдання фандрейзингу. З'ясувати сутність та основні мотиви донорства. Визначити роль особистого звернення до донорів та місце волонтерів у даному виді співпраці. Визначити правила успішного та причини невдалого фандрейзингу. Розглянути метод обстеження – анкетування, як засіб визначення проблем, потреб та цільових груп для розроблення проєкту фандрейзингової кампанії.	9
2	Тема 2. Досвід та перспективи розвитку фандрейзингу	Описати історичні корені фандрейзингу в Україні та навести приклади його використання. Визначити, на свій розсуд, найкращий досвід фандрейзингу за кордоном (країна на вибір). З'ясувати можливості застосування ІТ-технологій та роль PR-технологій в фандрейзинговій діяльності. З'ясувати проблеми розвитку благодійності в Україні. Обґрунтувати своє бачення перспектив розвитку фандрейзингу в Україні. Обговорити дані анкетування та визначитися із напрямком, сферою застосування та тематикою вашого проєкту (методом мозкового штурму).	10
3	Тема 3. Фандрейзингова діяльність та форми її підтримки	Ознайомитися із законодавчою базою благодійної діяльності в Україні. З'ясувати види можливих необхідних ресурсів для реалізації проєктів та джерела їх залучення. Визначити форми підтримки проєктів в Україні та їх особливості. Ознайомитися з діючими інструментами фандрейзингу в Україні та закордонних країнах. Визначити та обґрунтувати види та джерела ресурсів, форми підтримки та інструменти фандрейзингу, що будуть найоптимальнішими для вашого проєкту. З'ясувати, які закордонні інструменти фандрейзингу можна і доцільно застосовувати в Україні.	9
4	Тема 4. Фонди та гранти	Визначити перелік ресурсів, які дозволяють здійснювати фандрейзингову діяльність. З'ясувати особливості пошуку грантів в Україні. Обговорити практику співпраці закордонних фондів в Україні. З'ясувати критерії відбору програм, фондів та грантів для вашого проєкту. Переглянути вітчизняні	9

		та закордонні сайти на пошук грантів. Здійснити пошук діючих конкурсів за допомогою Інтернет-ресурсів для вашого проєкту.	
5	Тема 5. Планування фандрейзингової діяльності	Розглянути модель планування фандрейзингу. З'ясувати основні кроки фандрейзингу. Виконати вправи на опис проблеми. Розглянути сутність відбору цільової групи. Визначити особливості формулювання мети та завдань проєкту. Виконати вправи на визначення мети та завдань проєкту. Обґрунтувати вибір методів для досягнення мети. Виконати вправи на визначення очікуваних результатів. Розглянути сутність основних інструментів оцінки проєктів.	13
6	Тема 6. Вибір стратегії та звернення	Визначити, які основні види стратегій доцільно використовувати в фандрейзинговій діяльності. З'ясувати складові спонсорського пакету. Розглянути етапи підготовки резюме. Принципи написання автобіографії. Особливості складання рекомендаційних листів тощо.	10
7	Тема 7. Бюджет та результат діяльності фандрейзингу	З'ясувати основні статті видатків бюджету проєкту. Навчитися складати бюджет проєкту. Визначити види звітності, які необхідно подавати донорам у процесі реалізації проєкту. Розробити лист-подяку донору. Розглянути види подяки та хід взаємовідносин з донором після закінчення проєкту. З'ясувати методи здійснення моніторингу і оцінки проєктів.	7
8	Тема 8. Основні методики роботи фандрайзера	З'ясувати сутність менеджменту орієнтованого на результат та основних його ознак. Розглянути особливості корпоративного фандрейзингу. З'ясувати особливості методики фінансової діяльності з державними установами та місцевого самоврядування. Розглянути особливості приватних пожертв. Визначити особливості роботи з бізнес-структурами.	11
Всього			78

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти здійснюється за графіком індивідуальної роботи згідно з розкладом у формі консультацій, індивідуальної бесіди.

Для стимулювання дослідницького й творчого інтересу здобувачів вищої освіти і здобуття ними навичок проєктної діяльності доречно заохочувати їх до виконання додаткових видів робіт в певних проєктах, і враховувати цю діяльність при підведенні підсумків роботи здобувачів вищої освіти у семестрі.

Індивідуальні види робіт не обмежуються і приймаються пропозиції щодо

вдосконалення курсу (як лекційної, так і практичної складової).

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням презентацій, семінари, фасилітовані дискусії-обговорення.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти: виконання індивідуальних навчальних завдань і проєктів.

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

8. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формі письмового тестування. У завданні студентам пропонується 10 тестових завдань 3-х типів: 1) 5 тестових питань закритої альтернативної форми (простого множинного вибору „правильно” чи „неправильно”); 2) 4 тестових питання закритої форми множинного вибору з однією правильною відповіддю з 4 -х можливих; 3) 1 тест-задача закритої форми з однією правильною відповіддю з 4-х можливих.

На практичних заняттях оцінюється участь в обговоренні ситуацій та виконанні завдань. Здобувач має підготувати та презентувати виконане індивідуальне завдання.

Підсумковий контроль знань – залік.

9. КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни «Управління фандрейзингом», є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів усіх форм контролю передбачено у 100-бальній шкалі. Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на практичних, результати самостійної роботи студентів) проводиться у % від кількості балів, виділених на завдання, із заокругленням до цілого числа за критеріями:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C	добре	
64-74	D	задовільно	
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Артемьева Т.В. Фандрейзинг: привлечение средств на проекты и программы в сфере культуры и образования / Т.В. Артемьева, Г.Л. Тульчинский. – СПб.: Лань, 2010. – 286 с.
2. Фандрейзинг. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / О. Кобзарев / Асоціація міст України. – К.: ВІ ЕН ЕЙ, 2015. – 84 с.
3. Чернявська О.В. Фандрейзинг : [навч. посіб.] / О.В. Чернявська, А.М. Соколова. – К. : Алерта, 2015. – 272 с.
4. Шаповалова Т.В. Соціальне підприємництво і фандрейзинг : навч. посіб. / Т.В. Шаповалова. – К.: МФСА, 2016. – 186 с.
5. Бодуген А. Привлечение ресурсов. Фандрейзинг [Электронный ресурс] / А. Бодуген. – Мариуполь, 2006. – Режим доступа : <http://www.wildfield.ru/club/c03c0003.htm>.
6. Деліні М.М. Фандрейзинг та донорство як інструменти реалізації соціально-економічної відповідальності підприємництва / М.М. Деліні // Причорноморські економічні студії. – 2017. – Вип. 23. – С. 75–78.
7. Іноземні недержавні фонди в Україні: Аналітична доповідь. – Наук. редактор І. Бураковський; автори: І. Бураковський, Є. Ангел, В. Кравчук, С. Юхименко. – К.: Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2018. – 65 с.
8. Климчук І.О. Теорія і технології реалізації інвестиційних механізмів у шкільній освіті: посібник / І.О. Климчук. – К.: Педагогічна думка, 2014. – 87 с.
9. Куц С. Фандрейзинг АВС : [навч. посіб.] / С. Куц. – К. : Центр філантропії, 2008. – 92 с.
10. Соколова А.М. Алгоритм здійснення фандрейзингової діяльності / А.М. Соколова // Економічний часопис – XXI. – 2012. – № 9–10. – С. 35–38.
11. Соколова А.М. Механізм управління фандрейзинговою діяльністю організацій громадянського суспільства: сутність та структура / А.М. Соколова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2016. – № 2 (74). – С. 108–115.
12. Соколова А.М. Фандрейзингова діяльність: сутність, особливості та перспективи розвитку / А.М. Соколова // Економіка та держава. – 2013. – № 1. – С. 13–16.
13. Урсалов Є.І. Алгоритм управління фандрейзинговою діяльністю для об'єктів соціального підприємництва / Є.І. Урсалов. – Social Economics. – 2015. – № 2. – С. 187–197.

14. Фандрейзинг: [навч. посіб.] / О. В. Чернявська, А. М. Соколова. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 188 с.